

Київський національний лінгвістичний університет

Кафедра психології, педагогіки і туризму

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи рекреалогії

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Туристичне обслуговування
Форма здобуття освіти	денна
Статус дисципліни	нормативна
Мова викладання	українська
Семестр	II
Обсяг дисципліни	кредити – 3 загальний обсяг годин – 90 аудиторна робота – 44 год., у т. ч.: <ul style="list-style-type: none"> - лекції – 20 год., - семінарські заняття – 24 год., - самостійна робота – 46 год.
Форма контролю	іспит
Пререквізити	передумовою до вивчення дисципліни «Основи рекреалогії» є теоретичні знання та практичні навички з дисциплін «Основи туризмознавства», «Туристичне краєзнавство». Здобувачі вищої освіти повинні знати теоретико-методичні основи туризмознавства, співвідношення понять туризм та рекреація, сутність та структуру туристсько-рекреаційних ресурсів, рекреаційні ресурси регіонів України; вміти оперувати основними поняттями та категоріями у галузі туризму та рекреації, визначати рекреаційні потреби населення, розкривати принципи раціонального природокористування; володіти елементарними навичками роботи з літературними джерелами, пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації.
Постреквізити	знання, отримані у процесі вивчення дисципліни «Основи рекреалогії», можуть бути використані під час вивчення базових туризмознавчих дисциплін, зокрема таких, як: «Географія туризму», «Організація туристичних подорожей», «Організація екскурсійної діяльності», «Спеціалізований туризм».
Викладач	ВАСИЛЬЧУК Володимир Миколайович, доктор історичних наук, професор
Контактна інформація	e-mail: volodymyr.vasylchuk@knlu.edu.ua
Дні занять	згідно розкладу занять
Консультації	згідно графіку консультацій

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни «Основи рекреалогії» – формування у здобувачів вищої освіти уявлення про сутність та функції рекреації, рекреаційну діяльність, природно-рекреаційні ресурси та особливості їх оцінки, рекреаційне природокористування, районоутворення та районування.

Предметом вивчення є теоретичні основи рекреалогії та їх практичне застосування у сфері туристсько-рекреаційної діяльності.

Завданням дисципліни є формування системи знань про специфіку рекреації та особливості рекреаційної діяльності; розкриття територіально-рекреаційної системи як об'єкту рекреалогії; розвиток уявлення про основні види природно-рекреаційних ресурсів, вмінь їх оцінки та аналізу використання в рекреаційній діяльності; розкриття головних проблем рекреаційного природокористування; ознайомлення з принципами та завданнями рекреаційного районоутворення та районування; набуття вмінь та практичних навичок характеристики рекреаційних районів України.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Засвоєння навчальної дисципліни «Основи рекреалогії» передбачає формування таких компетентностей: здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; здатність діяти соціальноповідально та свідомо; прагнення до збереження навколишнього середовища; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність працювати в команді та автономно; здатність зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміння їх презентувати; здатність використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній і письмовій формах. Також вивчення дисципліни має на меті формування фахових компетентностей: знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності, здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій, здатність аналізувати місце України у світовому та загальноєвропейському туристичному просторі.

знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук; пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору; аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території; діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості; зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміння їх презентувати, використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній

та письмовій формах; використовувати набуті знання для аналізу місця України у світовому та загальноєвропейському туристичному просторі.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Під час вивчення дисципліни «Основи рекреалогії» здобувачі вищої освіти мають відвідувати лекційні та семінарські заняття, вчасно виконувати всі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Відпрацювання занять, пропущених через поважні причини, відбувається під час консультацій. У разі здачі завдань (практичні роботи, індивідуальні завдання) після встановленого строку, кількість балів за їх виконання зменшується (з мах 5 б. ставиться лише 4).

Під час виконання завдань здобувачі повинні обов'язково дотримуватися принципів академічної доброчесності, а саме: самостійно виконувати всі види завдань та форми контролю; посилатися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про використані методики досліджень і джерела інформації, результати власної навчальної діяльності.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту з дисципліни «Основи рекреалогії» необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема 1. Предмет та завдання курсу «Основи рекреалогії». Основні завдання та специфіка рекреаційних досліджень. Виникнення та розвиток рекреалогії. Об'єкт, предмет та суб'єкт рекреалогії. Основні поняття рекреалогії. Завдання рекреалогії та зв'язок з професійно орієнтованими дисциплінами. Методи дослідження та методологічні підходи в рекреалогії. Основні рівні дослідження в рекреалогії.

Тема 2. Соціально-економічна сутність та основні функції рекреації. Сутність рекреації. Співвідношення відпочинку та рекреації. Види діяльності людини під час відпочинку. Фактори, що визначають особливості попиту і споживання окремих видів рекреаційних послуг. Функції рекреації: соціальна, економічна, природоохоронна

Тема 3. Територіально-рекреаційна система як об'єкт рекреалогії. Визначення територіально-рекреаційної системи. Концепція рекреаційних систем В.С. Преображенського. Територіальний характер рекреаційних систем. Рекреаційний простір. Характеристика підсистем територіальних рекреаційних систем. Компоненти рекреаційної системи. Елементи діяльності з організації рекреаційного простору. Структура територіально-рекреаційних підсистем (рекреаційний об'єкт, рекреаційний вузол, рекреаційний підрайон, рекреаційний район).

Тема 4. Сутність та види рекреаційної діяльності. Рекреаційні потреби як основа рекреаційної діяльності. Рівні рекреаційних потреб: індивідуальні, групові, суспільні. Завдання рекреаційної діяльності. Класифікація та види рекреаційної діяльності. Структура рекреаційної діяльності. Цикл рекреаційної діяльності.

Тема 5. Природно-рекреаційні ресурси як основа рекреаційної діяльності. Загальна характеристика рекреаційних ресурсів. Класифікація та види природно-рекреаційних ресурсів. Кліматотерапевтичні рекреаційні ресурси, орографічні, водні, бальнеологічні, біотичні ресурси. Поняття ємності рекреаційних ресурсів.

Тема 6. Методи та типи оцінки природно-рекреаційних ресурсів. Наукові підходи до оцінки природно-рекреаційних ресурсів. Особливості медико-біологічної та психолого-естетичної оцінки рекреаційних ресурсів. Технологічна та економічна оцінка природно-рекреаційних ресурсів.

Тема 7. Рекреаційне природокористування і охорона природи. Сутність і функціональна модель рекреаційного природокористування. Рекреаційний вплив на природне середовище, його охорона та оптимальне використання у зв'язку з розвитком масового відпочинку і туризму. Основні функції рекреаційного природокористування. Охорона природи як одна з функцій рекреаційного природокористування. Природокористування як інструмент охорони природи в системі рекреаційного природокористування. Рекреаційна дигресія. Рекреаційне зонування. Рекреаційне навантаження.

Тема 8. Рекреаційне районоутворення та районування. Основні принципи і головні аспекти рекреаційного районування. Умови та фактори рекреаційного районування території. Таксономічні одиниці районування.

Тема 9. Рекреаційні райони України. Підходи до рекреаційного районування України. Карпатський, Полісько-Подільський, Київсько-Дніпровський, Донецько-Дніпровський, Кримський, Причорноморський рекреаційні райони (Бейдик О.О., Ляшенко Д. О.)

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Передбачені лекційні та семінарські заняття, виконання самостійної роботи та її захист. Форма підсумкового контролю – іспит.

Під час навчання використовуються пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький діалогово-комунікаційний методи та метод проблемного викладу матеріалу. Семінарські заняття передбачають усне опитування, виконання письмових практичних завдань, захист індивідуальних завдань (презентацій). Самостійна робота включає у себе вивчення теоретичних питань, що стосуються тем лекційних занять за рекомендованою літературою, виконання індивідуальних завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу. Однією з умов виконання індивідуальних завдань є дотримання принципів академічної доброчесності.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувача	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – іспит	1. Аудиторна та самостійна робота	50
		2. Модульна контрольна робота (МКР)	20
		3. Іспит	30
		Разом	100

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здобувача (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи

№ з/п	Види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінки
1.	Відповідь на основні питання	5	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем. Демонстрація самостійного знаходження відповіді на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та додаткову літературу; вміння аналізувати, робити власні висновки; здатність встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки.
		4	Відповідь правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна. На проблемні запитання здобувач знаходить відповідь за допомогою викладача, спираючись переважно на лекційний матеріал без застосування додаткової літератури.
		3	Відповідь поверхнева з порушенням логіки, неаргументована. Здобувач, формулюючи відповідь на питання, репродуктивно розкриває зміст лекційного матеріалу, допускає помилки у визначенні понять та категорій, не здатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання.
		2	Відповідь неправильна. Здобувач демонструє нездатність розкрити питання семінару, допускає багато суттєвих помилок у визначенні понять та категорій.

2.	Доповнення, відповіді на проблемні питання тощо.	5	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність матеріалу, систематичну підготовку до занять на основі опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури.
		4	Висока активність, що свідчить про обізнаність матеріалу. Доповнення підтверджують систематичну підготовку здобувача, але виявляють його репродуктивні, а не власні судження тощо.
		3	Середня активність, що свідчить про недостатню обізнаність матеріалу. Здобувач дає відповіді на запитання поверхнево, допускає помилки у визначенні понять та категорій.
		2	Низька активність, що свідчить про не володіння матеріалом.
3.	Експрес-контроль (робота на занятті протягом 10-15 хв.: поточна письмова контрольна робота (тест), вибіркоче опитування та ін.)	5	Повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.
		4	Недостатньо повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.
		3	Поверхнева з порушенням логіки, не аргументована.
		2	Незадовільна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Робота виконана правильно, творчо і самостійно, демонструє належний рівень знань та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються до даного типу завдань.	«відмінно»
Робота виконана самостійно, проте містить деякі помилки та неточності. У цілому демонструє належний рівень знань, сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються до даного типу завдань.	«добре»
Робота виконана, але містить помилки, демонструє недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються до даного типу завдань.	«задовільно»
Робота виконана невірно, не відповідає вимогам.	«незадовільно»

У кінці вивчення навчального матеріалу напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу здобувача як середнє арифметичне значення усіх поточних оцінок за ці види робіт з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру шляхом помноження на 10. Таким чином, **максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру становить 50.**

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Види завдань	Кількість балів	Критерії оцінки
Питання (завдання) репродуктивного рівня (має 4 б.)	4	відповідь логічна та послідовна, повністю розкриває зміст питання;
	3	відповідь повна, проте є незначні недоліки та помилки;
	1 – 2	відповідь неповна, поверхнева, містить багато помилок та неточностей;
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання.
Питання (завдання) алгоритмічного рівня (має 6 б.)	6	відповідь повна, логічна, послідовна. Здобувач демонструє відмінне знання фактологічного матеріалу, досконало орієнтується у змісті питання;
	4 – 5	відповідь у цілому правильна, проте недостатньо повна та змістовна;
	1 – 3	відповідь неповна, поверхнева, із суттєвими помилками та неточностями;
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання.
Питання (завдання) творчого рівня (має 10 б.)	8 – 10	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань; здобувач вільно оперує поняттями та термінологією, аргументовано доводить власну точку зору;
	5 – 7	відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить недоліки та неточності у розв'язанні завдань; здобувач демонструє недостатнє обґрунтування власної точки зору;
	3 – 4	відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у викладенні матеріалу, рівень самостійності суджень недостатній;
	1 – 2	відповідь поверхнева, нелогічна, містить суттєві помилки та неточності, рівень самостійності суджень низький;
	0	відповідь відсутня або не відповідає змісту питання.
	Разом	20 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за модульну контрольну роботу.

Здобувачам, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 63 – 70, за рішенням кафедри може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою «відмінно», за шкалою ЄКТС – А.

Підсумковий рейтинговий бал виставляється шляхом додавання до семестрового рейтингового бала здобувача 30 балів.

Іспит відбувається в усній формі. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту з дисципліни «Основи рекреалогії» необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

«відмінно» – 30 балів;

«добре» – 23 бали;

«задовільно» – 18 балів;

«незадовільно» – 0 балів.

Критерії оцінювання відповіді здобувача на іспиті

Повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни.	«відмінно»
У цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками.	«добре»
Поверхова відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається окремих помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення.	«задовільно»
Відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу.	«незадовільно»

Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового бала та екзаменаційного бала) за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»)), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова література

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України : методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
2. Гродзинська І., Нездоймінов С., Гусєва О., Замкова А. Основи рекреалогії. Економіко-екологічний та маркетинговий аспект. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 264 с.
3. Ковешніков В. С., Ковешнікова О. В. Основи проектування туристично-рекреаційних комплексів : навч. Посібник. 2-ге вид. Київ : Ліра-К, 2018. 288 с.
4. Кушнірук Ю. С. Рекреалогія : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2015. 148 с.
5. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України : навч. посібник. Київ : Альтерпрес, 2013. 369 с.
6. Немець Л. М., Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 102 с.
7. Стафійчук В. І. Рекреалогія : навч. посібник. 3-тє вид., перероб. та допов. Київ : Ліра-К, 2016. 250 с.

Додаткова

1. Грановська В.Г., Морозов О.В., Крикунова В.М., Морозова О.С. Туризм і природно-рекреаційний потенціал. Словник-довідник. Херсон : «Олді+», 2020. 236 с.
2. Кравець О. М., Рябев А. А. Курортологія : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 167 с.
3. Кузик С. П. Географія туризму : навч. Посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Знання, 2011. 271 с.
4. Кушнірук Ю. С. Рекреація та курортологія : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2012. 146 с.
5. Лукьянова Л.Г., Цыбух В.И. Рекреационные комплексы. Учебное пособие / Под общ. ред. В.К. Федорченко. К.: Вища школа, 2004. 346 с.
6. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 343 с.
7. Поколюдна М. М. Рекреаційна географія : навч. посіб. Харків : ХНАМГ, 2012. 275 с.
8. Рекреалогія: гармонізація духовної та фізичної складової у розвитку особистості. *Проблеми освіти: наук.-метод. збірник* / Інститут модернізації змісту освіти МОН України. К., 2016. Вип. 86. С. 475-479.
9. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг. Навчальний посібник. Харків: Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, 2013. 202 с.
10. Скрипник Н. Я., Сердюк А. М. Рекреаційна географія. Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2013. 296 с.
11. Туристична курортологія / укл.: Бойко І. Д., Савранчук Л. А. Чернівці : Рута, 2007. 116 с.
12. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
13. Ярмоменко С.Г. Туристичні ресурси України: навчальний посібник. Херсон : «Олді+», 2020. 428 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Все о туризме. Туристическая библиотека. URL : <https://tourlib.net>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Про курорти : Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III. Дата оновлення : 02.10.2018. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>